

UZAKTAN EĞİTİMİN TEMEL BOYUTLARINA İLİŞKİN ÖĞRENENLERİN TERCİHLERİ: KONJOİNT ANALİZİ ÖRNEĞİ

Öğrenci GÖKHAN DAĞHAN, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr. S. SADİ SEFEROĞLU, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

1. Problem Durumu

Uzaktan eğitim, bir çok uzman tarafından (Perraton, 1988; Jonassen, 1992), öğrenci ve öğretmenin zaman ve mekân bağımsızlığı ilkeleriyle yürüttüğü eğitim - öğretim etkinlikleri veya öğrenmenin uzaktaki öğreticiden ziyade, yakındaki öğrenenin kontrol isteminde ilerlemesi şeklinde tanımlanmaktadır. Yine farklı bir tanıma göre uzaktan eğitim, büyük çeşitlilikteki medya bileşenlerinin oluşturduğu, teknolojideki değişikliklere paralel olarak gelişen ve değişen öğrenme faaliyetleridir (Simonson, Smaldino, Albright & Zvacek, 2003).

Görüldüğü gibi uzaktan eğitime ilişkin pek çok tanım bulunmaktadır. Bu tanımlar genel anlamda uzaktan eğitimin zaman ve mekân bağımsızlık özelliklerine, öğrenen merkezli oluşuna, işitsel ve görsel öğrenme materyallerini bulundurmasına, iletişim biçimine vb değinmektedir. Tanımlarından da anlaşılacağı gibi, uzaktan eğitimin pek çok temel bileşeni vardır.

2. Amaç

Araştırmanın temel amacı, uzaktan eğitim sistemini kullanan lisansüstü öğrencilerin, uzaktan eğitimin bazı temel boyutlarına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu bağlamda, öğrenme materyalleri, teknik destek, iletişim biçimi, kullanılan teknoloji, esneklik ve etkileşim türü ana faktörlerine ilişkin öğrenci görüşleri ele alınmıştır.

3. Yöntem

Araştırmada yöntemi olarak konjoint analizi seçilmiştir. Konjoint analizi, tüketicilerin tercih yapılarını ölçen teknikler bütünüdür. Tüketicilerin bir hizmeti seçme nedenlerini ve bir hizmeti oluşturan birçok niteliğin etkilerinin belirlenmesini sağlayan çok değişkenli istatistiksel bir tekniktir (Dijkstra & Timmermans,1997). Burada tüketiciler yerine öğrenciler, hizmet yerine de, uzaktan eğitim düşünülerek araştırma kurgulanmıştır.

Çalışma Grubu:

Bu araştırmada çalışma grubu olarak Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 17 adet lisansüstü öğrencisi seçilmiştir. Öğrencilerin tamamının ilgili alanda öğrenim görmekte olmaları, çalışma grubunun homojenliğini sağlamış, araştırmanın kapsam geçerliğine katkıda bulunmuştur. Öğrencilerin tamamı, lisans ve lisansüstü dersleri kapsamında uzaktan eğitimi mutlaka kullanmışlardır. Uzaktan eğitime ilişkin algıları yüksek olan öğrencilerin, homojen bir yapıya sahip olmaları, konjoint analizinin homojenlik sayıtlısını da sağlamıştır.

Veri toplama aracı

Veri toplama aracı olarak bir konjoint anketi kullanılmıştır. Anketin hazırlanması aşamasında öncelikle uzaktan eğitimle ilgili alan yazın incelenmiş ve “öğrenme materyalleri, teknik destek, iletişim biçimi, kullanılan teknoloji, esneklik ve etkileşim türü” şeklinde altı boyutun ele alınması kararlaştırılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan ankette bu boyutlar değerlendirme kapsamına alınmıştır. Anketin kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla uzman görüşü almak üzere BÖTE Bölümü öğretim üyelerinin görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlardan alınan geri bildirimler doğrultusunda ana faktörler üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmış ve oluşturulan konjoint anketi kapsam, dil ve anlatım açılarından incelenmiştir.

4. Bulgular

Bulgulara göre, öğrencilerin uzaktan eğitimin temel faktörlerinden %28,13 ile en çok kullanılan teknolojiye önem verdikleri ortaya çıkmıştır. 0,2206 fayda katsayısı ile öğrenme yönetim sistemi ilk sırada yer alırken, -0,3529 fayda katsayısı ile ses ve görüntü sistemleri son sırada yer almıştır. Öğrenciler daha sonra, %21,21 oranla etkileşim türünü önemsemektedirler. Üçüncü önemli ana faktör %19,88 ile esnekliktir. Daha sonra sırasıyla, %11,79 ile öğrenme materyalleri ve %11,64 ile iletişim biçimi önemli görülmüştür. Katılımcılar tarafından en az önemli görülen değişken ise teknik destek olmuştur.

5. Öneriler

Daha çok pazar araştırmalarında ve bir ürünün en fazla ya da en az tercih edilen nitelik düzeylerinin tespitinde kullanılan konjoint analizi, eğitim araştırmalarına da uygulanarak, öğrencilerin ya da öğretmenlerin belli konularla ilgili görüşleri alınabilir. Özellikle, tek başına ele alındığında ölçülemeyen ya da tek başına bir anlam ifade etmeyen nitel değişkenlerin, bir araya getirilip analitik bir şekilde çözümlenmesine imkân sağladığı için, eğitim araştırmalarında da etkili bir biçimde kullanılabileceği düşünülmektedir.

Konjoint analizi, homojen yapıya sahip bir gruba uygulandığı varsayımını kullanmaktadır. Bu nedenle konjoint analizi yöntemi uygulanırken, araştırma grubuna giren deneklerin homojen olmasına dikkat edilmelidir.

Konjoint analizi daha büyük çalışma gruplarına ya da örneklemelere uygulanırsa, büyük sayılar kanunu gereğince daha gerçeğe yakın sonuçlar çıkabilir. Dolayısıyla araştırma farklı parametrelerle daha büyük bir gruba uygulanıp, farklı sonuçlar elde edilebilir.

6. Kaynakça

- Dijkstra, J., Timmermans, H.J.P. (1997). Exploring the possibilities of conjoint measurement as a decision-making tool for virtual wayfinding environments. Taipei, Hu's Publisher Inc.
- Jonassen, D.H. (1992). Applications and limitations of hypertext technology for distance learning. Paper presented at the Distance Learning Workshop, Armstrong Laboratory, San Antonio, TX.
- Perraton, H. (1988). A theory for distance education. In D. Sewart, D. Keegan, & B. Holmberg (Ed.), Distance education: International perspectives (pp. 34-45). New York: Routledge.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., & Zvacek, S. (2003). Teaching and learning at a distance: Foundations of distance education (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall